

RENDA RODZINNA

ZUS

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Kiedy po osobie zmarłej przysługuje renta rodzinna.....	3
Kto może otrzymać rentę rodzinną po osobie zmarłej spełniającej warunki	3
Kto może otrzymać rentę rodzinną po osobie zmarłej spełniającej warunki – warunki dla członków rodziny.....	3
Dziecko osoby zmarłej lub jej małżonka lub dziecko przysposobione przez osobę zmarłą	3
Wnuczek lub wnuczka, brat lub siostra osoby zmarłej lub inne dziecko przyjęte przez osobę zmarłą na wychowanie.....	4
Osoba owdowiata (wdowa, wdowiec po osobie zmarłej, współmałżonek rozwiedziony lub w separacji).....	4
Rodzic osoby zmarłej, jej macocha, ojczym lub osoba przysposabiająca	5
Co zrobić, aby otrzymać rentę rodzinną.....	5
Jakie dokumenty musisz dołączyć do wniosku o rentę rodzinną	6
Dokumenty potwierdzające datę urodzenia oraz datę zgonu osoby zmarłej.....	6
Informacje na temat świadczenia, które osobie zmarłej wypłacał ZUS	6
Dokumenty, które pozwalają ustalić prawo do świadczenia i jego wysokość (jeśli osoba zmarła nie miała ustalonego prawa do emerytury albo renty ani kapitału początkowego).....	7
Dokumenty, które potwierdzają, że osoba ubiegająca się o rentę rodzinną spełnia warunki do jej przyznania.....	8
Jaka jest wysokość renty rodzinnej.....	9
Jaka jest najniższa kwota świadczenia.....	10
Czy można zrezygnować z renty rodzinnej na rzecz innej osoby uprawnionej	10
Kiedy i jak wypłacana jest renta rodzinna.....	11
Podstawa prawna	11

Otrzymanie renty rodzinnej zależy od tego, czy spełnione są określone warunki. Dotyczą one zarówno osoby zmarłej, jak i członków rodziny, którzy występują o świadczenie po tej osobie.

KIEDY PO OSOBIE ZMARŁEJ PRZYSŁUGUJE RENTA RODZINNA

Renta rodzinna przysługuje po śmierci osoby, która spełniała jeden z poniższych warunków:

- miała ustalone prawo do wypłacanej przez ZUS emerytury, w tym emerytury pomostowej, albo renty z tytułu niezdolności do pracy,
- spełniała warunki do ustalenia wypłacanej przez ZUS emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy (przy ocenie prawa do renty, która przysługiwałaby osobie zmarłej, przyjmuje się, że osoba ta była całkowicie niezdolna do pracy),
- pobierała z ZUS zasiłek przedemerytalny albo świadczenie przedemerytalne, albo nauczycielskie świadczenie kompensacyjne.

KTO MOŻE OTRZYMAĆ RENTĘ RODZINNĄ PO OSOBIE ZMARŁEJ SPEŁNIAJĄCEJ WARUNKI

Renta rodzinna przysługuje następującym członkom rodziny:

- dzieciom własnym, dzieciom drugiego małżonka oraz dzieciom przysposobionym,
- przyjętym na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności wnukom, rodzeństwu i innym dzieciom, oprócz dzieci przyjętych na wychowanie i utrzymanie w ramach rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka, jeżeli spełniają takie warunki jak dzieci własne (dotyczące wieku, nauki lub stanu zdrowia),
- małżonkowi (wdowie, wdowcowi), który do dnia śmierci pozostawał z osobą zmarłą we wspólności małżeńskiej,
- rodzicom, w tym ojczymowi, macosze i osobom przysposabiającym.

Muszą oni jednak spełniać warunki wymienione w kolejnej sekcji.

KTO MOŻE OTRZYMAĆ RENTĘ RODZINNĄ PO OSOBIE ZMARŁEJ SPEŁNIAJĄCEJ WARUNKI - WARUNKI DLA CZŁONKÓW RODZINY

Dziecko osoby zmarłej lub jej małżonka lub dziecko przysposobione przez osobę zmarłą

Renta rodzinna przysługuje, gdy dziecko spełnia jeden z poniższych warunków:

- ma mniej niż 16 lat,

- ma od 16 do 25 lat i kontynuuje naukę w szkole; prawo do renty rodzinnej ustaje wraz z zakończeniem nauki; jeżeli dziecko ukończyło 25 lat na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty przedłuża się do ukończenia tego roku studiów, lub
- stało się całkowicie niezdolne do pracy i do samodzielnej egzystencji albo całkowicie niezdolne do pracy, zanim skończyło 16 lat lub – jeśli kontynuowało naukę – zanim skończyło 25 lat.

Wnuk lub wnuczka, brat lub siostra osoby zmarłej lub inne dziecko przyjęte przez osobę zmarłą na wychowanie

Renta rodzinna przysługuje, jeśli dziecko przyjęte na wychowanie spełnia wszystkie poniższe warunki:

- spełnia warunek dotyczący wieku jak dziecko osoby zmarłej lub jej małżonka lub dziecko przysposobione przez osobę zmarłą,
- zostało przyjęte na wychowanie i utrzymanie co najmniej na rok przed śmiercią osoby zmarłej, chyba że śmierć była następstwem wypadku,
- nie ma prawa do renty rodzinnej po zmarłych rodzicach (a gdy rodzice żyją, nie mogą zapewnić dziecku utrzymania) albo osoba zmarła lub jej małżonek byli ich prawnym opiekunem ustanowionym przez sąd.

Osoba owdowiała (wdowa, wdowiec po osobie zmarłej, współmałżonek rozwiedziony lub w separacji)

Renta rodzinna przysługuje, jeśli osoba owdowiała spełnia jeden z poniższych warunków:

- w chwili śmierci małżonka miała skończone 50 lat lub była niezdolna do pracy,
- wychowuje co najmniej jedno dziecko, które jest uprawnione do renty rodzinnej po zmarłym współmałżonku i nie skończyło 16 lat, a jeśli uczy się w szkole – 18 lat,
- sprawuje pieczę nad dzieckiem całkowicie niezdolnym do pracy i do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolnym do pracy i uprawnionym do renty rodzinnej,
- ukończyła 50 lat lub stała się niezdolna do pracy po śmierci współmałżonka w ciągu 5 lat od jego śmierci albo od momentu, kiedy przestała wychowywać dzieci uprawnione do renty rodzinnej.

Osoba owdowiała, która nie spełnia tych warunków i nie ma niezbędnego źródła utrzymania, ma prawo do renty rodzinnej w jednym z następujących przypadków:

- przez rok od dnia śmierci współmałżonka,
- przez okres, w którym szkoli się, aby uzyskać kwalifikacje do pracy zarobkowej, nie dłużej jednak niż przez 2 lata od śmierci współmałżonka.

Osoba, która była rozwiedziona z osobą zmarłą, albo osoba owdowiała, która w chwili śmierci współmałżonka nie pozostawała z nim we wspólności małżeńskiej, ma prawo do renty rodzinnej pod dwoma warunkami:

- musi spełniać jeden z warunków jak dla osoby owdowiałej,
- miała w dniu śmierci współmałżonka prawo do alimentów z jego strony ustalone wyrokiem lub ugodą sądową.

Prawo do renty przysługuje również małżonce rozwiedzionej lub pozostającej w separacji, mimo braku wyroku lub ugody sądowej, jeśli wykaże, że bezpośrednio przed śmiercią otrzymywała alimenty na podstawie porozumienia między rozwiedzionymi/separowanymi (nie dotyczy to mężczyzny).

Rodzic osoby zmarłej, jej macocha, ojczym lub osoba przysposabiająca

Renta rodzinna przysługuje, jeśli osoba zmarła bezpośrednio przed śmiercią przyczyniała się do utrzymania rodzica oraz rodzic spełnia warunki do przyznania renty rodzinnej dla osoby owdowiałej (wiek, niezdolność do pracy lub wychowywanie małoletnich dzieci albo sprawowanie pieczy nad dzieckiem całkowicie niezdolnym do pracy i do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolnym do pracy, uprawnionym do renty rodzinnej).

CO ZROBIĆ, ABY OTRZYMAĆ RENTĘ RODZINNA

Aby ZUS mógł przeprowadzić postępowanie i przyznać świadczenie (lub odmówić jego przyznania), musisz złożyć wniosek. W postępowaniu badamy, czy osoba zmarła oraz osoba ubiegająca się o rentę spełniały wszystkie wymagane warunki.

Wniosek składa osoba, która ubiega się o rentę, lub jej przedstawiciel ustawowy (np. rodzic za małoletnie dziecko), opiekun prawny lub pełnomocnik.

Wniosek możesz:

- złożyć pisemnie, np. na druku ERR (zachęcamy, aby z niego skorzystać; dzięki temu podasz wszystkie niezbędne dane i postępowanie powinno trwać krócej; wniosek jest dostępny w placówkach ZUS i na www.zus.pl w zakładce [Wzory formularzy]):
 - w najbliższym oddziale lub inspektoracie ZUS,
 - pocztą,
 - za pośrednictwem polskiego konsulatu (jeśli przebywasz za granicą),
- zgłosić ustnie do protokołu w najbliższym oddziale lub inspektoracie ZUS.

W razie śmierci pracownika pracodawca ma obowiązek powiadomić rodzinę o warunkach uzyskania renty rodzinnej, przygotowania wniosku o rentę i przekazania go do ZUS.

Wniosek musi być podpisany przez pełnoletnią osobę, która występuje o rentę, albo jej pełnomocnika. W przypadku dziecka mającego mniej niż 18 lat lub osoby, która nie ma zdolności do czynności prawnych, wniosek podpisuje opiekun prawny lub przedstawiciel ustawowy.

Wniosek o rentę możesz wycofać, ale nie później niż do dnia uprawomocnienia się decyzji ZUS w tej sprawie, tj. w ciągu 30 dni od daty jej otrzymania. Musisz to zrobić na piśmie albo zgłosić pracownikowi ZUS, który spisze protokół.

Osoba, która uzyska pełnoletność w czasie pobierania renty rodzinnej, powinna złożyć wniosek w sprawie dalszej wypłaty tej renty, np. na druku ERR-W. Jest on dostępny w placówkach ZUS i na www.zus.pl w zakładce [Wzory formularzy].

JAKIE DOKUMENTY MUSISZ DOŁĄCZYĆ DO WNIOSKU O RENTĘ RODZINNĄ

Dokumenty potwierdzające datę urodzenia oraz datę zgonu osoby zmarłej

Dokument potwierdzający datę urodzenia to najczęściej **odpis lub odpis skrócony aktu urodzenia**.

Dokument potwierdzający datę zgonu to najczęściej **odpis lub odpis skrócony aktu zgonu**.

Dokumenty te musisz dostarczyć w oryginale. Jeśli zgłosisz, że chcesz je odzyskać, zwrócimy Ci je po zakończeniu postępowania.

Informacje na temat świadczenia, które osobie zmarłej wypłacał ZUS

Jeśli osoba, po której masz otrzymać rentę rodzinną, miała ustalone prawo do świadczenia emerytalno-rentowego z ZUS lub pobierała takie świadczenie, możesz podać numer sprawy z decyzji. Dzięki temu łatwiej będzie nam dotrzeć do odpowiednich dokumentów.

Nie musisz składać ponownie dokumentów, które osoba zmarła przedstawiła nam w postępowaniu dotyczącym świadczenia emerytalno-rentowego z ZUS.

Jeśli osoba zmarła nie miała ustalonego prawa do świadczenia lub kapitału początkowego, ale został złożony w tej sprawie wniosek, to wskaż, w jakiej jednostce ZUS był złożony.

Jeśli osoba zmarła otrzymywała świadczenie emerytalno-rentowe z innego organu rentowego niż ZUS, np. z Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji lub Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, wniosek o rentę rodzinną należy złożyć we właściwym organie.

Dokumenty, które pozwalają ustalić prawo do świadczenia i jego wysokość (jeśli osoba zmarła nie miała ustalonego prawa do emerytury albo renty ani kapitału początkowego)

Jeśli osoba zmarła nie miała ustalonego prawa do wymienionych świadczeń, musisz dołączyć do wniosku także dokumenty pozwalające ustalić prawo do świadczeń i ich wysokość. Chodzi m.in. o:

- informację dotyczącą okresów składkowych i nieskładkowych osoby zmarłej (druk ERP6, dostępny w placówkach ZUS i na www.zus.pl w zakładce [Wzory formularzy]),
- oryginalne dokumenty potwierdzające okresy składkowe i nieskładkowe osoby zmarłej, m.in. świadectwa pracy, zaświadczenia, legitymację ubezpieczeniową, dokument potwierdzający ukończenie studiów i programowy tok ich trwania, odpisy aktów urodzenia dzieci – jeśli osoba zmarła korzystała kiedyś z urlopu wychowawczego lub bezpłatnego, aby sprawować opiekę nad dziećmi,

Ważne!

Okresy składkowe to m.in. okresy zatrudnienia, np. na podstawie umowy o pracę, albo samodzielnego opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, np. z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.

Okresy nieskładkowe to okresy braku aktywności zawodowej i przerwy w opłacaniu składek na ubezpieczenia, które – z uwagi na ich specyfikę – uzasadniają ich uwzględnienie przy ustalaniu prawa do świadczeń (np. okres pobierania zasiłku chorobowego, świadczenia rehabilitacyjnego, opieki nad małymi dziećmi).

- dokumenty potwierdzające wysokość wynagrodzenia osoby zmarłej (np. zaświadczenie pracodawcy lub innego płatnika składek o zatrudnieniu i wysokości wynagrodzenia – może być złożone na druku ERP-7, legitymację ubezpieczeniową zawierającą odpowiednie wpisy), aby ustalić podstawę

wymiaru emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy lub kapitału początkowego osoby zmarłej,

- zaświadczenie płatnika składek osoby zmarłej o okresach pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

Dokumenty te musisz dostarczyć w oryginale.

Dokumenty, które potwierdzają, że osoba ubiegająca się o rentę rodzinną spełnia warunki do jej przyznania

Wraz z wnioskiem przekaz też dokumenty, które potwierdzają, że każda osoba ubiegająca się o rentę rodzinną wymieniona w Twoim wniosku spełnia warunki do jej przyznania.

Dziecko osoby zmarłej lub jej małżonka lub dziecko przysposobione przez osobę zmarłą

Musisz załączyć:

- dokument potwierdzający datę urodzenia osoby, której ma być przyznana renta rodzinna, np. odpis skrócony aktu urodzenia,
- zaświadczenie o uczęszczaniu do szkoły, jeżeli dziecko skończyło 16 lat.

Dokumenty te musisz dostarczyć w oryginale. Jeśli zgłosisz, że chcesz je odzyskać, zwrócimy Ci je po zakończeniu postępowania.

Wnuk lub wnuczka, brat lub siostra osoby zmarłej lub inne dziecko przyjęte przez nią na wychowanie

Musisz załączyć:

- dokument potwierdzający datę urodzenia osoby, której ma być przyznana renta rodzinna, np. odpis skrócony aktu urodzenia,
- zaświadczenie o uczęszczaniu do szkoły, jeżeli dziecko skończyło 16 lat,
- oświadczenia lub dokumenty potwierdzające, że osoba zmarła przyjęła dziecko na wychowanie i utrzymanie co najmniej na rok przed śmiercią (chyba że śmierć była następstwem wypadku) i że dziecko nie ma prawa do renty po rodzicach, a gdy rodzice żyją – nie mogą zapewnić mu utrzymania, albo że osoba zmarła była opiekunem dziecka ustanowionym przez sąd.

Dokumenty te musisz dostarczyć w oryginale. Jeśli zgłosisz, że chcesz je odzyskać, zwrócimy Ci je po zakończeniu postępowania.

Osoba owdowiata (wdowa, wdowiec po osobie zmarłej, współmałżonek rozwiedziony lub w separacji)

Musisz załączyć:

- dokument potwierdzający datę urodzenia osoby, której ma być przyznana renta rodzinna, np. odpis skrócony aktu urodzenia,
- odpis skrócony aktu małżeństwa,
- zaświadczenie o stanie zdrowia na druku OL-9, jeżeli jesteś osobą owdowiata, która nie spełnia warunku wieku, a spełnia warunek niezdolności do pracy,
- oświadczenie o pozostawaniu we wspólności małżeńskiej do dnia śmierci współmałżonka, a jeśli takiej wspólności nie było – dokument o ustaleniu prawa do alimentów na podstawie wyroku lub ugody sądowej,
- dokument potwierdzający porozumienie o spełnianiu obowiązku alimentacyjnego zawartego między kobietą rozwiedzioną lub niemającą wspólnoty małżeńskiej a jej mężem,
- jeśli szkolisz się, aby uzyskać kwalifikacje zawodowe – zaświadczenie właściwego organu, instytucji lub organizacji prowadzącej to szkolenie.

Dokumenty te musisz dostarczyć w oryginale. Jeśli zgłosisz, że chcesz je odzyskać, zwrócimy Ci je po zakończeniu postępowania.

Rodzic osoby zmarłej, jej macocha, ojczym lub osoba przysposabiająca

Musisz załączyć oświadczenie, że osoba zmarła bezpośrednio przed swoją śmiercią przyczyniała się do Twojego utrzymania.

JAKA JEST WYSOKOŚĆ RENTY RODZINNEJ

Renta rodzinna stanowi następującą część świadczenia emerytury lub renty, która przysługiwała albo przysługiwałaby osobie zmarłej:

- 85% – dla jednej osoby uprawnionej,
- 90% – dla dwóch osób uprawnionych,
- 95% – dla trzech lub więcej osób uprawnionych.

Gdy ustalamy wysokość renty rodzinnej po osobie pobierającej nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, zasiłek przedemerytalny albo świadczenie przedemerytalne, jako kwotę świadczenia przyjmujemy kwotę renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, wyliczonej na dzień zgonu.

Informacje, jak ustalamy wysokość emerytury lub renty, znajdziesz na www.zus.pl.

Ważne!

Wszystkim uprawnionym członkom rodziny przysługuje jedna łączna renta rodzinna, dzielona na równe części między te osoby.

JAKA JEST NAJNIŻSZA KWOTA ŚWIADCZENIA

Renta rodzinna musi być wyższa lub równa najniższej rencie rodzinnej, której wysokość jest określona w ustawie emerytalnej. Jest ona podwyższana co roku w ramach waloryzacji świadczeń.

Jeśli obliczona łączna renta rodzinna jest niższa niż przewiduje ustawa, jest podwyższana do kwoty ustawowej i dzielona pomiędzy osoby uprawnione.

CZY MOŻNA ZREZYGNOWAĆ Z RENTY RODZINNEJ NA RZECZ INNEJ OSOBY UPRAWNIONEJ

W przypadku gdy prawo do renty rodzinnej zostało przyznane więcej niż jednej osobie, na wniosek jednej lub kilku z nich można je wyłączyć z kręgu uprawnionych. Wtedy prawo tej osoby do renty ustaje, a wysokość renty jest ponownie ustalana dla pozostałych osób – od miesiąca, od którego wstrzymano wypłatę.

Osoba, która została wyłączona na swój wniosek z kręgu uprawnionych, może ponownie ubiegać się o rentę rodzinną. Musi jednak złożyć nowy wniosek. Sprawdzimy wtedy, czy nadal spełnia ona warunki do uzyskania renty.

Przykład

Zmarła 6 lipca 2023 r. pani Waleria miała ustalone prawo do emerytury w wysokości 2200 zł brutto. Wdowiec, pan Maciej, 15 lipca 2023 r. złożył wniosek o przyznanie renty rodzinnej dla siebie i dwojga dzieci.

Podstawą obliczenia renty rodzinnej jest emerytura przysługująca zmarłej pani Walerii. Do renty rodzinnej mają prawo 3 osoby. ZUS ustalił rentę rodzinną w kwocie 2090 zł brutto, co stanowi 95% emerytury zmarłej. Renta została podzielona na równe części między pana Macieja i jego dzieci, więc każde z nich otrzyma po 696,67 zł brutto miesięcznie.

Pan Maciej 16 sierpnia 2023 r. złożył wniosek o wyłączenie go z grona osób uprawnionych do renty rodzinnej. W nowej pracy osiąga przychód przekraczający 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia,

więc przysługująca mu część renty zostałaby zawieszona. Dlatego wydaliśmy decyzję o wstrzymaniu od 1 września 2023 r. wypłaty renty panu Maciejowi i ponownie ustaliliśmy jej wysokość dla dwojga dzieci. Ponownie obliczona renta wynosi 90% emerytury, czyli 1980 zł brutto – po 990 zł brutto dla każdego dziecka.

KIEDY I JAK WYPŁACANA JEST RENTA RODZINNA

Renta rodzinna jest wypłacana raz w miesiącu – datę wypłaty znajdziesz w decyzji przyznającej prawo do świadczenia.

Pierwszą wypłatę otrzymasz za miesiąc, w którym złożysz wniosek o rentę rodzinną. Jeśli nasze postępowanie się przedłuży, wypłata może przyjść później niż w miesiącu, w którym złożysz wniosek. Jeśli tak będzie, dostaniesz wyrównanie za okres od miesiąca złożenia wniosku.

Renta rodzinna przysługuje Ci od dnia śmierci osoby zmarłej. Jeśli wniosek złożysz w miesiącu śmierci osoby, po której przysługuje renta, albo w następnym, wraz z pierwszą wypłatą dostaniesz wyrównanie od tego dnia. Musisz jednak spełniać wszystkie inne warunki (np. kontynuować naukę).

Możesz otrzymywać rentę za pośrednictwem poczty albo na rachunek bankowy. Zachęcamy do wyboru formy bezgotówkowej. Więcej informacji na temat przelewów z ZUS znajdziesz w materiałach dotyczących kampanii „Bezpiecznie, zdrowo, bezgotówkowo”.

Jeśli mieszkasz za granicą, możesz dostawać rentę rodzinną na swój rachunek bankowy w Polsce albo na rachunek bankowy osoby upoważnionej w Polsce. Nie wypłacamy tego świadczenia na rachunek zagraniczny.

PODSTAWA PRAWNA

- Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 1251, z późn. zm.).

Warszawa, kwiecień 2024

Złatwiaj sprawy w **ZUS** bez wychodzenia z domu

www.zus.pl

aktualności i ważne informacje

e-wizyta

wideorozmowa z ekspertem ZUS
www.zus.pl/e-wizyta

PUE ZUS

Platforma Usług Elektronicznych

mZUS

aplikacja mobilna

kontakt

Centrum Kontaktu Klientów ZUS

■ Centrum Kontaktu Klientów ZUS:

- **22 560-16-00** dla tel. komórkowych i stacjonarnych
koszt połączenia według umowy klienta z operatorem telekomunikacyjnym
- e-mail: cot@zus.pl